

עפ"ת 9687/10/18 - מדינת ישראל נגד עלי עאסלה,

בית המשפט המחוזי בחיפה

25 אוקטובר 2018

עפ"ת 9687-10-18 מדינת ישראל נ' עאסלה

לפני הרכב כבוד השופטים:
רון שפירא, נשיא [אב"ד]
אברהם אליקים, סגן נשיא
ערן קוטון
המערערות

מדינת ישראל
ע"י פרקליטות פלילית מחוז חיפה

נגד
המשיב

עלי עאסלה,
ע"י ב"כ עו"ד ראפת אסדי, עו"ד גב' תמי אולמן,
עו"ד יעקב שלומוביץ, עו"ד גב' שחף אולמן

פסק דין

רקע דיוני:

בפנינו ערעור המאשימה על גזר דינו של בית משפט השלום לתעבורה בעכו (להלן: "בית משפט קמא") שניתן בגדרי פל"א 12805-12-17 ביום 6.9.18. ביום 4.10.18 הוגש הערעור.

ערעור מסוג זה נדון, בהתאם להוראות החוק, בפני שופט דן יחיד. ביום הגשת הערעור ניתנה החלטה בבקשה לעיכוב ביצוע רכיבים מגזר הדין ע"י השופט ע. קוטון שנקבע לדון בערעור. ביום 7.10.18 ניתנה החלטה נוספת ע"י השופט שעניינה קביעת דיון מקדמי. בהמשך לאותו יום, בשים לב להשלכות אפשריות של כל החלטה שתינתן בערעור זה, החליט נשיא בית המשפט, בתוקף סמכותו בהתאם להוראות סעיף 37(א)(3) לחוק בתי המשפט [נוסח משולב], תשמ"ד - 1984, כי הדיון בערעור ישמע בפני הרכב.

ביום 15.10.18 שמענו את טיעוני ב"כ הצדדים. ביום 18.10.18 ניתנה החלטה בה הורנו לממונה על עבודות השירות להגיש לבית המשפט חוות דעת בנוגע לאפשרות שיבוצו של המשיב בעבודות שירות, זאת ככל שנשקול לקבל את הערעור ולגזור עליו עונש של מאסר. בהחלטה הוספנו כי ככל שניתן תוגש חוות דעת ממונה עבודות שירות לעיונו מוקדם וככל שניתן, ועד לא יאוחר מיום רביעי, 24.10.18 בשעות הבוקר, יוכל כל צד להתייחס בכתב להמלצות הממונה על עבודות השירות.

ביום 22.10.18 הגישה ב"כ המערערת מסמך הנושא כותרת "הודעת הבהרה מטעם המדינה" שעניינו הבהרות בעניין

אופן טיעון המדינה בסוגית הטלת הקלון בבית משפט קמא, הבהרות במענה לשאלות ותהיות שהעלה בית המשפט במסגרת שמיעת טיעוני הצדדים בדיון מיום 15.10.18. ניתנה החלטה המתירה לב"כ המשיב להגיב להודעה וביום 23.10.18 הוגשה תגובה בה נטען כי על בית המשפט להתעלם מהודעת ההבהרה. כפי שיובהר בהמשך, לא ראינו בהודעת ההבהרה נתון שיש בו כדי להשפיע על עמדתנו בערעור.

בכל הנוגע לחוות דעת הממונה על עבודות השירות - בית המשפט קיבל חוות דעת לפיה ניתן יהיה להעסיק את המשיב בעבודות שירות, ככל שכך ייגזר. בהחלטה מיום 22.10.18 ניתנה הזדמנות לכל צד להעלות טענות בכתב בהתייחס להמלצת הממונה על עבודות השירות. לא הוגשה ע"י מי מהצדדים כל התייחסות להמלצת הממונה על עבודות שירות. הן המערערת והן המשיב ויתרו על זכותם לטעון.

לאחר שסקרנו את השתלשלות הדיון, להלן תפורט הכרעתנו במחלוקות שבין הצדדים:

השופט ערן קוטון:

כתב האישום:

לפני בית משפט קמא הונח כתב אישום בו יוחסו למשיב עבירות של נהיגה בזמן פסילה ונהיגה ללא ביטוח, לפי סעיפים 67 לפקודת התעבורה [נוסח חדש] ו-2(א) לפקודת ביטוח רכב מנועי [נוסח חדש], התש"ל-1970.

לפי כתב האישום, ביום 23.12.17 בשעה 07:30 או בסמוך, נהג המשיב ברכב פרטי ביישוב מגוריו בסמוך לקופת חולים, לאחר שהודע לו בנוכחותו שהוא פסול מלנהוג למשך שמונה עשר חודשים, והוא אף הפקיד את רישיונו, במסגרת תיק פל"א 5839-03-17 (להלן: "התיק הראשון"), בבית משפט השלום לתעבורה באילת, וזאת ביום 23.10.17.

בעת נהיגתו נהג המשיב ללא תעודת ביטוח בת תוקף המכסה את נהיגתו.

ההליך בבית משפט קמא:

המשיב הודה במיוחס לו בבית משפט קמא והופנה לשירות המבחן לצורך קבלת תסקיר.

שירות המבחן פגש במשיב ועמד על נסיבותיו האישיות כמו גם על תפקידו ותפקודו, הודאתו, חרטתו ונטילת האחריות, ועל מכתבי המלצה שונים שהובאו לעיונו. בסיום תסקירו המליץ שירות המבחן להאריך מאסר מותנה שהיה תלוי ועומד כנגד המשיב ולהטיל עליו צו של"צ שיבוצע בפיקוח שירות המבחן, לצד קנס בסכום גבוה.

בטיעוניה לעונש בקשה המערערת לדחות את המלצות שירות המבחן ולהחמיר עם המשיב כך שיופעל מאסר מותנה שהוטל עליו בתיק הראשון, ויוטל עונש מאסר בפועל במצטבר לעונש המאסר המותנה שיופעל. כן בקשה להשית על המשיב עונש מאסר בפועל במתחם ענישה שבין שלושה לחמישה-עשר חודשים ופסילה ממושכת תוך הפעלת פסילה על תנאי שנגזרה בתיק הראשון, לצד מאסר מותנה לתקופה ארוכה, פסילה מותנית לתקופה ארוכה, קנס משמעותי

והתחייבות.

בנוסף, ביקשה המערערת לקבוע כי יש במעשי המשיב קלון מפאת היותו נבחר ציבור ונוכח הנסיבות החמורות המאפיינות את העבירות שביצע לצד הרשעותיו בעבירות תעבורה קודמות.

מנגד ביקש ב"כ המשיב לקבל את המלצת שירות המבחן, לתת משקל משמעותי להודאת המשיב במיוחד לו ולנטילת האחריות, להעדרן של הרשעות קודמות בתחום הפלילי ולהתיישנותן של מרבית עבירות התעבורה שנרשמו לחובת המשיב. ב"כ המשיב ביקש לתת משקל ממשל לנסיבותיו האישיות של המשיב, לתרומתו הרבה לקהילה וליישוב מגוריו, לעיסוקו כראש הרשות המקומית אשר הביא לשגשוגה ופריחתה. ב"כ המשיב הדגיש את הבעת החרטה ונטילת האחריות, את תרומת המשיב לחברה כנבחר ציבור כיום ובעבודתו כמורה בעבר.

ב"כ המשיב טען שיש להימנע מהטלת קלון שכן לא מדובר בנהיגה חוזרת בזמן פסילה אלא בעבירה ראשונה. כן ביקש לאפשר למשיב להמשיך ולתרום ליישוב מגוריו.

לאחר הדיון הוסיף ב"כ המשיב בכתב על טיעוניו שנטענו על-פה, ואחר הדברים הללו התקיים בבית משפט קמא דיון נוסף. בדיון הנוסף נשמעו עדי אופי רבים, אנשי חינוך, ממשל וחברה, לרבות חברי כנסת, וכן רעיותו של המשיב. עדי האופי השונים דיברו בשבחיו של המשיב, סיפרו על אופיו ונסיבותיו, והוסיפו והבהירו כי עסקין באדם אשר החוק הוא נר לרגליו.

גזר דינו של בית משפט קמא:

ביום 6.9.18 גזר בית משפט קמא את דינו של המשיב.

בגזר הדין ציין בית משפט קמא כי "הכלל הוא שעונש מותנה יש להפעיל במקרה של עבירה חוזרת, כאשר הימנעות מהפעלתו הינה החריג ויש צורך בטעם מיוחד בכדי להורות כך". נקבע כי "ישנם שלושה תנאים חלופיים להארכת מאסר על תנאי, עת הרלבנטי לענייננו הוא - אם הנאשם שינה דרכיו והשתקם ממועד ביצוע העבירה והשתת עונש המאסר בפועל תגרום לו נזק ממשי ואף עלולה לפגום בשיקומו [...]. שיקול הדעת הניתן לבית המשפט בהארכת עונש מאסר מותנה מתמקד במצבים שבהם מוצדק לתת לנאשם הזדמנות נוספת לחזור לדרך הישר, כאשר הוא מראה סימנים המניחים יסוד לציפייה כי כך יהיה [...]".

לאחר לבטים קשים, תוך שקלול הנתונים שלפניו, הגיע בית משפט קמא למסקנה כי יש "להעניק לנאשם, הזדמנות נוספת לצאת מהמסלול עליו עלו חייו, להאריך את המאסר המותנה התלוי כנגדו ולהוקיר את האינטרס החינוכי-שיקומי".

בית משפט קמא מנה בין טעמיו את הבעת החרטה, את נטילת האחריות, ואת ההודאה בהזדמנות הראשונה, תוך חיסכון

בזמן שיפוטי. עוד ציין כי המשיב "הביע צער, אכזבה ובושה בגין מעשיו. לטענתו, ביצע את העבירה על רקע רצונו להגיע לקופת חולים בשל מצבו הבריאותי הקשה באותו יום". משכך ניתן לראות במעשיו "כאילוץ הומניטרי ולא כהרגל מגונה אותו אימץ לעצמו".

מעבר לכך, ניכר היה כי המשיב מבין את השלכות מעשיו בפרט בהיותו נבחר ציבור ואיש חינוך בהשכלתו ואת רף הציפיות הגבוה ממנו. עוד ציין כי המשיב נעדר הרשעות קודמות בתחום הפלילי ו-14 מהרשעותיו בתחום התעבורה הן בגין עבירות שהתיישנו זה מכבר. לגישת בית משפט קמא, העבירה שעבר המשיב אינה מאפיינת את אופן התנהלותו ואת מהלך חייו הנורמטיבי ואף אינה דומה לעבירות הקודמות בהן הורשע. הוזכר ששירות המבחן המליץ על עונש חינוכי ומדובר באחד המקרים בהם ניתן להעדיף את האינטרס החינוכי-שיקומי על פני זה ההרתעתי, כאשר נפתח לכך פתח גדול, בעוד המשיב הביע חרטה ושירות המבחן נרתם למטרה החינוכית-שיקומית.

נקבע כי המשיב התנצל בפני בית המשפט, התראיין, לדבריו, בכלי התקשורת בשל היותו נבחר ציבור מוכר, הרתיע והרתיע מפני מעשים חמורים כגון דא ואף הודה והתנצל בפני הציבור הקרוב לו וביקש לאפשר לו להמשיך לשרתו.

משכך, סבר בית משפט קמא כי מדובר בעבירה אשר אינה מאפיינת את אורח חייו והתנהלותו היומיומית של המשיב ואף לא את התנהלותו התעבורתית.

בית משפט קמא התייחס לדברי העדים שהעידו בשבחו של המשיב וסקרו את תרומתו הרבה של המשיב כאיש ציבור, תוך דגש על טיפוח וקידום הרשות שבראשה הוא עומד והפיכתה למה שהיא היום, יחסו המיוחד לתושבי המקום, עזרה לזולת ויישוב סכסוכים, ועברו של המשיב כאיש חינוך למופת אשר קידם את מערכת החינוך המקומית תוך הצבת מטרות ועמידה בהן. נקבע כי אין בדברי השבח של עדי האופי כדי להוות שיקול עיקרי ומרכזי בעת גזירת דינו של המשיב ואין להתעלם ממעשיו, אך דבריהם משתקללים בסוגיית נסיבותיו האישיות של המשיב, אשר ביכולתן להוות טעם מהותי להעדפת האינטרס החינוכי-שיקומי, תוך הארכת המאסר המותנה ורכיבי הענישה בכללותם.

בית משפט קמא לא התעלם מחומרת עבירת הנהיגה בזמן פסילה וזמן הערכים החברתיים אשר נפגעו ממנה כגון ביטחון ושלום כלל משתמשי הדרך, אך סבר כי הפעם שינה המשיב התייחסותו והפיק לקחיו. כעולה מהתסקיר ומדברי המשיב בדיון, ביחס לאורח חייו ודפוסי התנהגותו הנורמטיבי ותרומתו לחברה כאיש ציבור וחינוך, הרי שהתנהגותו הפסולה במקרה דנן אינה מאפיינת אותו כאדם או כנהג. לכן, קבע בית משפט קמא כי השתת עונש מאסר בפועל במקרה דנן, תפגע בפן החינוכי-שיקומי ותגדיל הסיכון להישנות עבירות דומות מצד המשיב בעתיד, במקום להפחיתו, כפי שיקרה אם יוטל צו של"צ לצד רכיבי ענישה נוספים. הודגש כי עונש מאסר בפועל יגרום לא רק למשיב כי אם לציבור אותו הוא משרת נזק ממשי, בכך יימנע מן המשיב לשרת נאמנה את הציבור.

בנסיבות אלו, נקבע שהפעלת מאסר על תנאי תהיה בלתי צודקת, תחבל בהליך החינוכי-שיקומי של המשיב והיא עלולה להגביר בהתאם את רמת סיכנון להישנות עבירות נוספות, במקום להפחיתו.

אשר להטלת קלון סבר בית משפט קמא כי הסיכון אליו חשוף המשיב מהטלת קלון בעבירה בה הורשע, שיקולי ומסקנות התסקיר, והפגיעה שעלולה להיגרם עקב כך, כל אלה מטילים את הכף לטובת אי הטלת קלון. נקבע שיש לזקוף

לזכות המשיב את היותו נעדר עבר פלילי, את התיישנות מרבית הרשעותיו התעבורתיות, ואת העובדה שמדובר במעשים שביצועם אינו מאפיין את התנהלותו ואורח חייו. כן הוטעם כי אין חשש ממשי להישנות המעשים וביכולתו של צו של"צ להקטין הסיכון להישנות התנהגות זו. אף לא קיימת בעיית התמכרות כלשהי המצריכה התערבות ייעודית למניעת התנהגות זו מצד המשיב.

בנסיבות אלו סבר בית משפט קמא שהפגיעה במשיב כמי שנבחר בשנית להנהיג את הציבור ביישוב מגוריו תהיה גדולה מהתועלת שתצמח מהטלת קלון עליו ואיסורו מלהמשיך ולהנהיג את הציבור. לקביעת בית משפט קמא, מדובר במקרה בו הצטברו נסיבות המצדיקות כאמור אי הטלת קלון. נאמר שזכות יסוד נתונה למשיב לבחור ולהיבחר, ולפיכך על בית המשפט לנהוג במשנה זהירות בנושא הקלון. משכך לא מצא בית משפט קמא לנכון לראות מקרה זה כאחד המקרים בהם יש ליטול מהמשיב את זכות היסוד.

לאור כל האמור לעיל, החליט בית משפט קמא שלא לקבוע כי יש במעשי המשיב משום קלון.

בסופו של גזר הדין הטיל בית משפט קמא על המשיב את רכיבי הענישה שלהלן -

הארכת עונש מאסר מותנה בן שלושת החודשים שנגזר בתיק הראשון בבית משפט השלום לתעבורה באילת (להלן: "המאסר המותנה") לתקופה של שנתיים נוספות; פסילה מלקבל או מלהחזיק רישיון נהיגה לתקופה של שלושה-עשר חודשים; הפעלת עונש פסילה למשך חמישה חודשים כפי שנפסק על תנאי בתיק הראשון לריצוי באופן מצטבר, כך שהפסילה תעמוד על שמונה-עשר חודשים; פסילה מלקבל או מלהחזיק רישיון נהיגה לתקופה של שמונה חודשים וזאת על תנאי למשך 3 שנים והתנאי הוא שהמשיב לא יעבור עבירה בה הורשע או אחת העבירות המפורטות בתוספת הראשונה או בתוספת השנייה לפקודת התעבורה; קנס בסך 10,000 ש"ח או 100 ימי מאסר תמורתו לתשלום בחמישה תשלומים חודשיים שווים ורצופים; חתימה על התחייבות כספית על סך 10,000 ₪ להימנע מלבצע עבירות בהן הורשע תוך שנתיים; צו שירות לתועלת הציבור בהיקף של 250 שעות, שיבוצע במשך שנה לפי תכנית מפורטת אשר תגובש על ידי שירות המבחן ותוגש לאישור בית משפט קמא.

הערעור:

עם גזר דינו של בית משפט קמא ממאנת המערערת להשלים.

בהודעת ערעור מפורטת ומנומקת טענה המערערת כי יש לקבל את עמדתה כפי שהובעה בבית משפט קמא לעניין העונש ולגזור את דינו של המשיב למאסר בפועל תוך הפעלה מצטברת של המאסר המותנה. כן טענה ארוכות כי יש לקבוע שבמעשיו של המשיב דבק קלון. בדיון חזרה המערערת על האמור בהודעת הערעור ופירטה את הנימוקים אשר לדידה מצדיקים את קבלת הערעור, הן לעניין קולת העונש, הן לעניין הפעלת המאסר המותנה והן לעניין הקלון.

באי כוח המשיב בקשו לדחות את הערעור שכן אין בנימוקי המערערת כדי להצדיק התערבות בגזר הדין. לגישתם לא הוכחה עילה המצדיקה התערבות ויש להניח כי אלמלא היה מדובר בערב בחירות לרשויות המקומיות לא היה מוגש הערעור כלל ועיקר.

נטען כי לא כל עבירת נהיגה בזמן פסילה מצדיקה ענישה מחמירה בפרט שלא נלוותה אליה עבירה נוספת. נטען כי מדובר בנסיעה בסמוך לבית המשיב, בעוד המשיב היה בדרכו לקופת חולים בשל צרכים בריאותיים ובית משפט קמא קיבל טענה זו. נטען כי עם קרות האירוע נעצר המשיב ובהמשך שוחרר בתנאים מוגבלים. המשיב שהה בתנאים מגבילים במהלך ההליך שהתנהל בבית משפט קמא בכללותו.

הוגשו פסקי דין רבים על מנת לבסס מדיניות ענישה נהוגה אשר לגישה ב"כ המשיב היא שונה בתכלית מהמדיניות המשתקפת בפסיקה אליה הפנתה המערערת. נטען כי פסקי הדין בהם נאחזה המערערת ניתנו בגין מקרים חמורים יותר בנסיבות מחמירות יותר.

נטען כי המערערת רשאית היתה לבקש את השעייתו של המשיב ממשרתו עם הגשת כתב האישום אלא שזאת לא נעשה. מכאן שאין מקום לאפשר למערערת לדבר בשני קולות ולבקש להטיל קלון כיום, ערב הבחירות לרשויות המקומיות. המערערת, כך נטען, מנסה לשלול מהמשיב את אפשרות המשך כהונתו לאחר הבחירות וזאת שלא כדין.

הנחיות פרקליט המדינה מהן בקשה המערערת להיבנות מנסות לעקוף את האמור בסעיף 20(א) לחוק הרשויות המקומיות (בחירת ראש הרשות וסגניו וכהונתם), התשל"ה-1975. מכל מקום, על מנת לבקש הטלת קלון, היה על המערערת להצטייד באישור פרקליט המחוז, אך זה לא הוצג בענייננו. הודגש כי המערערת מעולם לא ביקשה להטיל קלון על נאשמים העומדים לדין בעבירות תעבורה. גם הנחיות פרקליט המדינה עוסקות בעבירות מן הסוג דנן כשהן חוזרות ונשנות ולא זה המקרה בו עסקינן.

דין והכרעה:

בחנתי את הנתונים שלפני ושקלתי ענייניו של המשיב.

ככלל אין ערכאת הערעור נוטה להתערב בענישה שנגזרה בידי הערכאה הדיונית אלא במקרים חריגים בהם נתגלתה טעות מהותית או שעה שהעונש חורג בצורה קיצונית ממדיניות הענישה הנהוגה והמקובלת. נפסק לדוגמא בע"פ 6539/17 אבו תנהא נ' מדינת ישראל (15.3.18) -

"כידוע אין זה מדרכה של ערכאת הערעור להתערב בעונש שנקבע על ידי הערכאה הדיונית, אלא במצבים שבהם נפלה טעות מהותית בגזר הדין או מקום שבו העונש חורג באופן קיצוני ממדיניות הענישה הנהוגת".

דומה כי מקרה זה מצדיק את התערבותנו.

ביום 23.10.17 התייצב המשיב בבית משפט השלום לתעבורה באילת ולאחר שהורשע בעבירות של נהיגה בקלות ראש ובנהיגה במהירות העולה על המותר, ובמקרה זה העולה על 180 קמ"ש, אמר את דברו וביקש מבית המשפט להתחשב בו, כלהלן -

"אני בדיון הקודם קמתי ועמדתי בדוכן, התנצלתי והודתי במעשה, גם עלי לא מקובל ולא ציפיתי לדבר כזה, אני עומד פה בפני בית המשפט ומתנצל ואף ביקשתי מהסנגור שלי בדיון הקודם שלא ננהל הוכחות כי אני לוקח אחריות על המעשה הזה.

אני מודה במעשה ומתחרט על כל מה שקרה, אני בן אדם נורמטיבי, המעמד והגיל מראים שאני לא בן אדם שרוצה להפר חוק, להיפך אני שומר חוק, אני לא עושה דברים כאלה, גם העבר שלי מראה כי אף פעם לא נחקרתי בצורה כזאת. [...] אני יודע כי המעשה הוא לא טוב ולא מקובל ואני באמת לא ידעתי שאני נוהג במהירות כזאת בגלל הזמן שאני נוסע והכביש שהוא כמעט ריק ולא היה אף רכב מלפני או מאחורי לדעת באיזה מהירות אני נודע וקרה מה שקרה, אני טעייתי, נחקרתי במשטרה בפני הבוחן, אבקש כי בית המשפט ייקח בחשבון שאני ראש עיר במגזר ערבי, [...] אני מתנצל שוב ומבקש להתחשב בכל המצב שאני נמצא בו".

בית המשפט שדן בתיק הראשון מצא לנכון לציין בגזר הדין, בין היתר, את הדברים הבאים-

"[...] לא יכולה להיות מחלוקת שבמהירות של כפול מהמהירות המותרת נגרמת סכנה לא רק לנהג עצמו אלא לעוברי דרך נוספים. הנאשם הודה והורשע תוך לקיחת אחריות מהדקה הראשונה. הנאשם פסול מלנהוג מאז מועד ביצוע העבירה. [...] מצד אחד, נטען כי נאשם נפגע בכך שלא ניתן היה להגיע להסדר ויש לקחת נתון זה כשיקול לקולא, ומצד שני יש לומר כי בתור ראש עיר וכן נציג ציבור נבחר, עליו להוות דוגמא לציבור לפחות לציבור בוחריו ולציבור באופן כללי ולכן נדרש ממנו רמה גבוהה של זהירות.

ב"כ הנאשם ביקש מבית המשפט כי בית המשפט ייקח בחשבון את האילוצים של תפקידו של הנאשם ושהוא נדרש להגיע לאירועים ולכל מיני דברים אחרים בכל שעות היממה וכי אין בעירייה שלו תקן של נהג קבוע.

בית המשפט ייקח נתון זה בחשבון אבל אין אני סבור כי זה צריך להוות שיקול משמעותי ו/או מהותי לשם קביעת העונש. [...] מדובר בנאשם המחזיק רישיון נהיגה משנת 1985 וחרף צבירת מספר הרשעות, לא מדובר בעבירות חמורות ורובן בוצעו לפני שנים רבות. במצב עניינים זה, ניתן להתרשם שאכן עבירה זו בוצעה על רקע נהיגה ברכב שלא היה מוכר כל כך לנאשם שלא שם לב למהירות הגבוהה, למרות שקשה לקבוע כי נהג מיומן אינו מודע למהירות נסיעה כל כך גבוהה, כי הרי ניתן לראות בברור את המד אוץ של הרכב ולהרגיש את המהירות הגבוהה שבה הוא נוסע".

משכך החליט בית המשפט לגזור על המשיב את העונש שלהלן -

קנס בסך 1,500 ₪ או 5 ימי מאסר תמורתו; שמונה-עשר חודשי פסילה בפועל, החל מיום 6.3.17; חמישה חודשי פסילה על תנאי למשך שלוש שנים; שלושה חודשי מאסר על תנאי למשך שלוש שנים שהמשיב לא יעבור עבירה של נהיגה בזמן פסילה או נהיגה במהירות של 70 קמ"ש מעבר למהירות המותרת.

חלפו חודשיים ימים בלבד מיום מתן גזר הדין ומיום שאמר המשיב את דברו בבית המשפט, והנה משל לא נפסל מעולם ולא נגזרו עליו עונשים מרתיעים, בחר המשיב בהכרה מלאה לשוב ולנהוג.

במעשיו סיכן המשיב את בטחון הציבור, בפרט ציבור המשתמשים בדרך, ולא פחות מכך גילה זלזול בוטה וקיצוני בהוראת בית המשפט ובשלטון החוק. מידת הפגיעה בערכים המוגנים אינה מבוטלת.

בית המשפט העליון עמד לא פעם על חומרת העבירות אשר ביצע המשיב.

כך לדוגמה נקבע רע"פ 6115/06 **מדינת ישראל נ' אבו-לבן** (8.5.07) -

"נדמה כי אין צורך להרחיב אודות החומרה הכרוכה בנהיגה בזמן פסילה. בביצוע מעשה כזה מסכן הנהג, שכבר הוכיח בעבר כי חוקי התעבורה אינם נר לרגליו, את שלום הציבור - נהגים והולכי רגל כאחד; הוא מבטא זלזול בצווים של בית-המשפט; הוא מוכיח, כי לא ניתן להרחיק אותו נהג מהכביש כל עוד הדבר תלוי ברצונו הטוב".

כן נאמר ברע"פ 665/11 **אבו עמאר נ' מדינת ישראל** (12.12.10) (להלן: "עניין אבו עמאר")-

"עבירות נהיגה בפסילה ללא ביטוח וללא רשיון, יש בהן לא רק דופי פלילי אלא אף מוסרי כפול: הסיכון המובהק לעוברי דרך (וגם לנוהג עצמו), וזו עיקר, וכן קשיים במימוש פיצויים בעקבות תאונות דרכים אם אלה יקרו חלילה בעת נהיגה כזאת; ראו למשל סעיפים 7 ו-12 לחוק הפיצויים לנפגעי תאונות דרכים, תשל"ה-1975, ומכל מקום הטלתם על קופת הציבור".

מדיניות הענישה הנהוגה בכל הקשור למעשי המשיב היא מחמירה.

כך ברע"פ 1211/12 **ישראלי נ' מדינת ישראל** (15.2.12) אישר בית המשפט העליון עונש מאסר בפועל למשך שמונה חודשים על אדם שנהג בהיותו פסול מבלי שנגרמה תאונה בעטייה של נהיגתו. בית המשפט ציין - **"חשיבותה של ענישה מחמירה אינה מתמצית אך בהרתעת הרבים, אלא גם במניעת סיכון לבאי הדרך".**

ברע"פ 8013/13 **מסעוד נ' מדינת ישראל** (18.12.13) קבע בית המשפט העליון כי מתחם עונש הולם הנע בין שבעה לעשרים חדשי מאסר בפועל הוא "מתחם הולם" בגין נהיגה בפסילה, ללא ביטוח וללא רישיון נהיגה תקף, בעוד על המבקש באותו הליך הוטלו שנים-עשר חודשי מאסר בפועל, מבלי שנגרמה תאונה בעטייה של נהיגתו. בית המשפט העליון ציין -

"נתתי דעתי על האמור בתסקיר שירות המבחן, אשר מצדיק מידה מסויימת של רחמים, אך בנסיבות הכוללות אין הצדקה להתערב בעונש שנקבע בגזר הדין של בית משפט השלום לתעבורה. המאסר לבטח יכביד ויקשה על המבקש, אב לשני ילדים קטנים, שזכה לאחרונה במכרז לשירותי גננות בעיריית אשדוד בהיקף של 6 מיליון ₪. ברם, במעשיו ובמחדליו העיד המבקש על עצמו כי מורא החוק אינו חל עליו. רחמנות יתרה כלפיו, כמוה כהתאכזרות אל הולכי רגל תמימי-דרך ואל שאר המשתמשים בכביש. אין הצדקה לחשפם לסכנת נפשות, וגם לא לנזקים כספיים הנובעים מן הקושי להיפרע ממי שגרם לפגיעה בתאונת דרכים כשאינו מחזיק ברשיון ואיננו מבוטח".

בעניין אבו עמאר אישר בית המשפט העליון עונש מאסר בפועל למשך שנה בגין מספר עבירות של נהיגה בפסילה וללא ביטוח, נהיגה ללא רישיון תקף ונהיגה ללא רישיון רכב תקף.

בשקלול נסיבות ביצוע העבירות, הערכים שנפגעו מביצוען ומידת הפגיעה בערכים המוגנים, ותוך התייחסות למדיניות הענישה הנהוגה אשר הוכתבה על ידי בית המשפט העליון, סבורני כי מתחם העונש ההולם אמור לכלול רכיב של מאסר בפועל.

בהינתן האמור עד כה, נשאלת השאלה מהו העונש המתאים למשיב, והאם היה מקום לחרוג ממתחם העונש ההולם, אשר כמפורט לעיל אמור לכלול רכיב של מאסר בפועל.

אין צורך להזכיר כי החוק מאפשר לסטות לקולא ממתחם העונש ההולם משיקולי שיקום. הפסיקה אף ראתה לנכון לעשות כן במקרים חריגים משיקולי צדק. בענייננו, משלא נקבע מתחם עונש הולם, לא נקבע במפורש כי כך אכן נעשה, אך מנימוקיו של בית משפט קמא בנוגע להארכת המאסר המותנה דומה כי זו היתה דרך הילוכו. ספק אם היה מקום להעניק משקל של בכורה לשיקולי השיקום בלבד שעה שהמשיב בחר לנהוג חודשיים בלבד לאחר שנפסל מלעשות זאת ועת עסקין במשיב שבחר במודע להפר הוראה שיפוטית מפורשת בנסיבות אשר לא הובררו עד תום. המשיב טען בפני שירות המבחן וכך אף נטען בבית משפט קמא שהחליט לצאת לדרכו בהיותו במצב בריאותי אשר הצדיק הגעה לקופת החולים. ראיות לאישוש טענה זו לא הוצגו והיא נטענה בעלמא. יתירה מזאת, מתסקיר המבחן ומדברי העדים ניתן היה ללמוד כי שני בניו של המשיב הם רופאים. אף קשה להבין כיצד לא בחר המשיב להיעזר באחרים, מכר, חבר, עובד או משפחה, על מנת להגיע לקופת החולים, בהיותו ראש רשות מקומית ובהינתן העובדה כי רעייתו על פי התסקיר אינה עובדת מחוץ לביתם. נסיבות ביצוע העבירות לא הוכחו במידה מניחה את הדעת ושיקומו הכולל של המשיב אינו ממין העניין שכן ככלל מנהל הוא אורח חיים תקין.

התייחסותו של המשיב לעבירות התעבורה שביצע באה לכאורה בראיון שערך ובדברים שנשא, אך גם אלו לא הוכחו בצורה ברורה וחד משמעית הגם שנטענו מפי כמה דוברים. אף לא הוברר כיצד ומדוע החליט המשיב במצבו לצאת לדרכו בנהיגה, שעה שאינו חש בטוב ועת תלוי ועומד כנגדו מאסר מותנה בגין נהיגה בזמן פסילה, לאחר שבית המשפט בתיק הראשון אמר את דברו באוזניו באופן ברור וצלול.

בהינתן הנסיבות המחמירות שליוו את העבירות, ובראשן נהיגה לאחר חודשיים בלבד מיום הפסילה שניתנה בגין נהיגה מהירה ומסוכנת מאוד, קשה להלום התעלמות מוחלטת משיקולי ענישה אחרים לרבות שיקולי גמול והרתעה, הרתעת היחיד והרתעת הרבים העלולים לפעול כמותו. זאת בפרט עת עסקין במשיב נבחר ציבור אשר עיני תושבי עירו נשואות לעברו ושעה שהוא אמור לשמש עבורם דוגמא ומופת. ברי כי על המשיב היה להקפיד על קלה כעל חמורה ונראה כי דבריו לפיהם טעה וכשל אין בהם די.

לא נעלמה מעיני המלצתו של שירות המבחן אך כשמה כן היא, המלצה בלבד. על בית המשפט מוטלת מלאכת האיזון בין כלל שיקולי הענישה, תוך התייחסות גם לחומרת העבירות בראי הרשעותיו הקודמות של המשיב, בפרט הרשעתו

הקודמת חודשיים בלבד לפני ביצוע העבירות מושא ההליך.

נפסק ברע"פ 2588/16 שלבאיה נ' מדינת ישראל (19.9.16) -

"זאת ועוד: לא מצאתי פגם בכך שהערכאות דלמטא לא אימצו את המלצת שירות המבחן בעניינו של המבקש, ואסביר: תסקיר שירות המבחן משמש כלי עזר חשוב בידי בית המשפט ומסייע לו לעמוד על נסיבותיו האישיות של הנאשם ועל סיכויי שיקומו. עם זאת, בפסיקה נקבע כי תסקיר שירות המבחן איננו מחייב את בית המשפט, אשר בוחן מגוון שיקולים רחב יותר מאלו אותם בוחן שירות המבחן (ראו: ע"פ 1170/15 פלוני נ' מדינת ישראל, בפסקה 18 (11.1.2016); רע"פ 8344/15 מחאמיד נ' מדינת ישראל, בפסקה 7 (8.12.2015))."

מעשי המשיב חמורים הם, הסכנה הרובצת לפתחם אינה צריכה ראייה. יש להודות על כי האירוע לא הסתיים באופן חמור יותר, בעיקר בשל נוכחות שוטרים שהבחינו במשיב ומיהרו להפסיק את נהיגתו ואת ביצוע העבירות. לכך מתווספת התייחסותו של המשיב להוראות הדין ולצווי בית המשפט. דומה שהעדפת שיקולי השיקום על פני כל שיקול אחר חוטאת במקרה דנן לתכליות הענישה, לתכלית דיני התעבורה ולמלחמה הסיזיפית כמעט אשר יש לקיים כנגד עבירות תעבורה חמורות המסכנות חיי אדם.

מן העבר השני, אין לשכוח את כלל הנתונים העומדים לזכותו של המשיב ואשר אותם שקל בית משפט קמא וראה בהם כמצדיקים את הארכת המאסר המותנה.

לעניין זה יש להדגיש את הודאתו המידית של המשיב ואת הבעת החרטה. כן יש לתת משקל לנטילת האחריות ולשיתוף הפעולה עם שירות המבחן. בנוסף לכל אלה ראוי לתת משקל ממשי לנסיבותיו האישיות של המשיב, הגם שאלו לדידי היו אמורות להדריכו אף להימנע מלנהוג. יש לתת משקל ממשי לתרומתו של המשיב לחברה ולקהילה, כאיש חינוך וכראש הרשות המקומית אותה הצעיד על פי הנתען לאפיקי התפתחות, שגשוג ופריחה.

עדי האופי הרבים שהתייצבו בבית משפט קמא דיברו בשבחו של המשיב והיללו את יכולותיו ותכונותיו הטובות כמו גם את מעשיו הרבים לטובת הזולת ולטובת הציבור המתגורר בעירו. בבוא יום פקודה, אף אם חטא, מעשיו הטובים של אדם אמורים להתייצב לימינו ולאזן בין כף הדין לכף החסד.

על רקע האמור לעיל, ובהתחשב בכלל לפיו ערכאת הערעור אינה ממצה את הדין, אציע לחבריי להטיל על המשיב עונש מאסר בפועל למשך חודשיים.

הסוגיה הבאה אשר יש להידרש לה היא סוגית המאסר המותנה.

כמפורט מעלה בית משפט קמא מצא לנכון להאריך את המאסר המותנה ובנימוקיו למהלך זה התמקד גזר הדין בחלקו.

מאסר מותנה אמור לשמש כלי הרתעה מרכזי מפני ביצוע עבירות נוספות כלפי מי שעבר עבירות בעבר. לפיכך הארכתו של מאסר מותנה או חידושו אמורים להיעשות במקרים חריגים וייחודיים ומנימוקים מיוחדים שיירשמו.

נפסק ברע"פ 2472/15 שורצמן נ' מדינת ישראל (21.5.15) -

"הרציונל העומד מאחורי הטלת עונש מאסר על תנאי הוא, כי בעת הרשעתו של נאשם, מוטל עליו עונש מושהה שיופעל במידה שהוא יעבור עבירה נוספת. הופר התנאי, הנאשם יהא צפוי לעונש בגין עבירתו הנוספת, בנוסף להפעלת עונש המאסר על תנאי (במצטבר או בחפיפה מלאה או חלקית) (גבריאלי הלוי תורת דיני העונשין כרך ג 829 (2010) (להלן: הלוי, כרך ג)). תכליתו של עונש המאסר על תנאי, היא "להתמודד בעיקר עם שיקול ההרתעה, שכן ההנחה בבסיסו היתה, כי כל עוד קיים איום בהשתה ודאית של עונש מאסר בפועל בגין ביצועה של עבירה נוספת, יהיה בכך כדי להרתיע את העבריין מלבצע את העבירה" (שם, בעמוד 831).

כן נפסק ברע"פ 8280/16 אליהו נ' מדינת ישראל (8.11.16) -

"לא נעלמו מעיני מאמציו המרשימים של המבקש לתקן את דרכיו ולנהל אורח חיים נורמטיבי, כך גם לגבי תהליך הגמילה החשוב בו הוא מצוי. יחד עם זאת, תמים דעים אני עם הערכאות הקודמות, אשר לא מצאו בשיקולי השיקום בעניינו של המבקש הצדקה להאריך את עונשי המאסר המותנה שהיו תלויים ועומדים נגדו. [...] בענייננו, בית משפט השלום לא מצא מקום להורות על הארכת המאסרים המותנים, נוכח חומרת המעשים שבוצעו על ידי המבקש, בלא שהורתע, ולו במעט, מגזרי הדין הקודמים שהושתו עליו. סבורני, כי צדק בית משפט השלום בקביעתו זו, ואף בצינו כי בהיענות לתחינותיו של המבקש תוגשם אמרת חז"ל כי "המרחם על אכזרים סופו שמתאכזר לרחמנים".

עוד נפסק ברע"פ 4902/14 צבאן נ' מדינת ישראל (16.7.14) -

"אשר לשיקוליו של בית המשפט בבואו לבחון את האפשרות להאריך מאסר על תנאי חלף הפעלתו, יש להדגיש, כי הכלל לעניין זה הוא הפעלת המאסר, בהתאם להוראת סעיף 55(א) לחוק העונשין. האפשרות להאריך את תקופת המאסר מהווה חריג, אשר מעוגן בסעיף 56(א) לחוק העונשין, כהוראתו: "בית המשפט שהרשיע נאשם בשל עבירה נוספת ולא הטיל עליו בשל אותה עבירה עונש מאסר רשאי, על אף האמור בסעיף 55 ובמקום לצוות על הפעלת המאסר על תנאי, לצוות, מטעמים שיירשמו, על הארכת תקופת התנאי, או חידושה, לתקופה נוספת שלא תעלה על שנתיים, אם שוכנע בית המשפט שבנסיבות הענין לא יהיה צודק להפעיל את המאסר על תנאי." היינו, רק כאשר בית המשפט איננו רואה להשית על הנאשם עונש מאסר, וכאשר הפעלת המאסר המותנה תוביל לתוצאה בלתי צודקת, מוסמך בית המשפט להורות "מטעמים שיירשמו" על הארכת תקופת התנאי ולא על הפעלתו".

בענייננו, סבורני שראוי היה להטיל על המשיב עונש מאסר לריצוי בפועל למשך תקופה קצרה. בנסיבות אלה, לא ניתן כלל להאריך את המאסר המותנה. בנוסף לכך, אף אם לא היתה קיימת מניעה ספק אם היה מקום להאריכו. חומרת מעשי המשיב שנעשו חודשיים ימים בלבד לאחר הטלת המאסר המותנה, חומרה המצדיקה הטלת מאסר לריצוי בפועל,

התייחסותו האישית של המשיב במקרה זה להוראת בית המשפט ולשלטון החוק, הסיכון הטבוע בנהיגה בזמן פסילה וללא ביטוח, בשים לב להרשעתו האחרונה בתחום התעבורתי ולנהיגתו המסוכנת באירוע המפורט בתיק הראשון, לא יכולים היו לדידי להצדיק את הארכת המאסר המותנה.

מנגד, לא ניתן להתעלם מהנתונים העומדים לזכותו של המשיב.

המשיב הודה במיוחס לו ונטל אחריות על מעשיו הנפסדים. המשיב חסך זמן שיפוטי בהליך מושא הערעור. המשיב שיתף פעולה עם שירות המבחן, נכון היה להכיר בטעותו ונראה כי כיום אף הפנים את חומרת מעשיו. המשיב שהה בתנאים מגבילים למשך תקופה לא מבוטלת. המשיב מנהל אורח חיים תקין ואב למשפחה המונה חמישה ילדים. כן יוער כי מאז ביצוע העבירות לא היה המשיב מעורב בביצוע עבירות נוספות, הגם שעסקין בתקופה קצרה יחסית (בת כעשרה חודשים) אשר אין בה ללמד על התרחקות מלאה מביצוע עבירות תעבורה.

בנתונים אלו יש כדי למתן את חומרת העונש ההולם את מעשי המשיב. סבורני כי בהצטברם יש כדי לבסס נימוקים המצדיקים גזירת עונש מאסר בפועל אשר ירוצה בעבודות שירות הגם שאין בהם הצדקה לחפיפת עונש המאסר שהוטל עם המאסר המותנה אשר יש להפעילו.

אציע אפוא לחברי לקבל את הערעור ולגזור על המשיב את העונש כדלקמן -

הפעלת המאסר המותנה בן שלושת החודשים.

מאסר בפועל למשך חודשיים אשר ירוצה במצטבר למאסר המותנה שהופעל.

על המשיב יהיה לרצות חמישה חודשי מאסר בפועל על דרך של עבודות שירות.

מאסר על תנאי למשך ששה חודשים שהמשיב לא יעבור במשך שלוש שנים עבירה של נהיגה בזמן פסילה.

יתר חלקי גזר הדין שהוטל בבית ממשפט קמא יעמדו בעינם למעט צו השל"צ אשר יבוטל.

אחר הדברים האלו עיינתי בחוות דעתם של חברי להרכב, הנשיא כב' השופט שפירא וסגן הנשיא כב' השופט אליקים, ככל שעסקין בסוגית הקלון. מצאתי לנכון בהקשר דן להוסיף מספר דברים.

הקלון והענישה הפלילית הם אמצעים משפטיים שונים ותחום פעולתם במישורים נפרדים המבוססים על תכליות שונות. נפסק בבג"צ 103/96 כהן נ' היועץ המשפטי לממשלה, פ"ד נ (4) 309-

"שומה עלינו להבחין הבחן היטב בין שני הליכים, וחייבים אנו להזהיר עצמנו שמא נערבם - מבחינה מהותית - זה בזה. ההליך הפלילי בא מעולם העונשין ותכליתו היא תכלית משפט העונשין; הליך

הקלון בא מעולם הממשל והמינהל, ותכליתו תימצא בממלכת הממשל והמינהל".

וכן -

"נבחר הציבור שעבר עבירה פלילית חמורה - עבירה שיש עמה קלון - לא נעמידנו פרנס על הציבור, ואם הועמד פרנס וכשל - יסולק מכהונתו. ואמנם: כיצד יוכל אותו נבחר לשמש דוגמה ומופת לזולתו? כיצד יוכל לדרוש מזולתו את שלא דרש מעצמו? ואם לא ישמש דוגמה ומופת; אם לא יוכל לדרוש מהסרים למרותו את שאין הוא דורש מעצמו - מה דמות תהא למשל ולמינהל הציבוריים? ומדוע יישאו קהל וקהילה בעונו של מנהיגם ורע להם? מנהיגי קהילה כי יעברו עבירות הנושאות עמהן קלון, לא תוכל החברה להמשיך ולשאתם. עבירות אלו חודרות אל תשתית החברה ומפוררות אותה, מבקעות הן את היסודות שעליהם נשענים הממשל והמינהל הציבוריים. צירוף התיבות "עבירה שיש עמה קלון" הינו מושג מסגרת ובעל רקמה פתוחה. ואולם בתי המשפט כבר נמנו וגמרו כי עיקר ב"קלון" הוא ביסוד הבלתי מוסרי שבעבירה. לשון אחר: לא יסודותיה המשפטיים- הפורמאליים של העבירה יקבעו ויכריעו בשאלת ה"קלון", אלא דווקא אותן מהויות חברתיות לבר-משפטיות שהמשפט הפלילי אימץ לו אף הוא".

כאמור בע"פ 3295/15 מדינת ישראל נ' גפסו (31.3.16) -

"המושג "קלון" לא הוגדר בחקיקה באופן מפורש והפסיקה קבעה כי הביטוי "עבירה שיש עמה קלון" אינו מכוון לרכיביה של העבירה שבה הורשע אדם, אלא לאותו פגם מוסרי חמור שדבק בנסיבות ביצועה (בג"ץ 11243/02 פייגלין נ' יושב-ראש ועדת הבחירות, פ"ד נז(4) 145, 160 (2003) (להלן: עניין פייגלין); בג"ץ 5699/07 פלונית (א') נ' היועץ המשפטי לממשלה (26.2.2008) (להלן: עניין פלונית (א'))); עמנואל גרוס "הקלון כרועץ לעקרון החוקיות: על פגיעת הקלון בעיקרון החוקיות" עלי משפט י"א 7, 9 (2014)). עוד נפסק כי הקלון המשפטי "נושא עמו מטען מוסרי- ערכי שלילי, בבחינת דופי מוסרי, הניזון מתפיסות ערכיות ומאמות מידה מוסריות הרווחות בחברה" (עניין פייגלין, עמוד 162)".

בעניינו חטא המשיב בעבירות תעבורה אשר לרוב מטיבן וטבען אינן עבירות אשר קלון דבק בהן.

עם זאת, ייתכנו מקרים חריגים אשר בהם קלון עלול לדבוק גם במבצעי עבירות תעבורה. בהקשר זה מקבל אני את גישת חברי לפיה עבירה של נהיגה בזמן פסילה היא עבירה פלילית לכל דבר ועניין, בפרט שכלויות לה מחשבה פלילית והיא מבוצעת מתוך מודעות מלאה של המבצע למעשיו האסורים. אין צורך להזכיר כי עדים אנו בשנים האחרונות לתאונות דרכים רבות אשר בחלקן מביאות לנפגעים ובחלקן, לדאבון הלב, מביאות לקטילת חיי אדם. בתי המשפט, ביחד עם מערכות נוספות, מחויבים לתרום תרומתם למלחמה בתאונות הדרכים תוך שמירה קפדנית על כללי הבטיחות ועל דיני התעבורה וענישתו של מי שעובר על כללים ודינים אלו. אחת הדרכים להתמודד עם נהיגה מסוכנת ומסכנת היא לפסול מלנהוג את מי שהוכיח כי הוא מסכן את ציבור המשתמשים בדרך. כך נהג בית משפט השלום לתעבורה באילת בתיק הראשון עת פסל את המשיב מלנהוג למשך שמונה-עשר חודשים, נוכח הסיכון הרב שכלוה לנהיגתו במהירות העולה על 180 קמ"ש בכביש בו מותרת נהיגה במהירות של 90 קמ"ש בלבד.

אלא שהמשיב עצמו הוכיח כי אין די בכך.

חודשיים בלבד חלפו מיום הפסילה אליה נלוו אף פסילה על תנאי ומאסר מותנה, והנה בחר המשיב לשים לאל את האינטרס הציבורי עליו אף הוא אישית מופקד במקום מגוריו, והתייחס אל הוראת בית המשפט כמו היתה המלצה בלבד. המשיב שב לסכן את משתמשי הדרך הפעם במחוז מגוריו ובעיר אשר על השלטת שלטון החוק בה הוא אמון באופן אישי.

נזכור כי עבירה של נהיגה בזמן פסילה אינה מהווה "רק" עבירת תעבורה שכן היא טומנת בחובה גם את התייחסותו של הנהג לצווי בית המשפט ולשלטון החוק.

נפסק ברע"פ 8438/17 כיאל נ' מדינת ישראל (30.10.17) -

"המבקש נהג ברכב, ביודעו כי רישיונו נפסל במסגרת שלושה הליכים משפטיים קודמים, כאשר מעל לראשו ריחף עונש מאסר מותנה. מקובלים עליי דבריו של בית המשפט המחוזי, כי עבירה של נהיגה בזמן פסילה, מעבר לסיכון הרב הטמון בה, מהווה גם "התרסה בוטה כנגד שלטון החוק ויש בה זילות הוראות בתי המשפט". אין להקל ראש בחומרת מעשיו של המבקש, וניכר עליו כי מורא החוק ממנו והלאה וכי התנהגותו מעמידה בסכנה רבה את המשתמשים בדרך ואף את המבקש עצמו".

בהינתן כך יש בעבירה זו, הגם שהיא עבירה על דיני התעבורה, משום דופי מוסרי וליקוי מאורות ערכי. הדברים מקבלים משמעות רבה עת עסקינן בנהג שהוא גם נבחר ציבור, מכהן כראש עירייה, איש חינוך בעברו, ומי שעניי הציבור נשואות אליו הן מבחינת מעשיו, הן מבחינת דרך הילוכו והן מבחינת הערכים אותם הוא אמור להנחיל לצאן מרעיתו. אין להפחית בחשיבות מתן הדוגמא האישית במקרה דנן ובחשיבות שיקול ההרתעה. הרי כיצד אמורים בני עירו של המשיב להתייחס אל הוראות בתי המשפט אם ראש העירייה מזלזל בצו שיפוטי מסוג זה אך אינו נותן את הדין בגין מעשיו במלוא מובן המילה. מעשיו של המשיב במקרה זה עלולים להתפרש כנסלחים ונעדרי חומרה. מסר זה אין בתי המשפט אמורים לקדם.

דומני כי צרכי השעה, הסיכון הרב הקיים בדרכי הארץ, חשיבות הדברת הנהיגה המסוכנת, חשיבות הציות לצווי בית המשפט והכבוד אשר מתבקש מנבחרי ציבור כלפי שלטון החוק, כל אלה מצדיקים את הקביעה העקרונית לפיה דבק קלון במעשי המשיב.

המערערת מחויבת בקבלת אישור פרקליט המחוז לפני הגשת הבקשה להטלת קלון. אישור זה לא הוצג לפני בית משפט קמא ואף לא לעיונו. עם זאת, המשיב לא ביקש בבית משפט קמא שיוצג אישור בכתב. מעבר לכך, בבית משפט קמא לא היתה כלל מחלוקת בדבר סמכותו של בית המשפט לדון בסוגיית הקלון. יש לזכור כי לא התביעה המשטרית שהיתה אמונה על ניהול ההליך בבית משפט קמא בקשה את הטלת הקלון, כי אם פרקליטה מפרקליטות המחוז שהצטרפה להליך במיוחד לצורך זה (ראו פרוטוקול הדיון בבית משפט קמא מיום 22.7.18). מכאן שאיני סבור שאי הצגת אישור כתוב מטעם פרקליט המחוז מנע את הדיון בסוגיה.

משאלו פני הדברים החלטתי לצרף דעתי לחוות דעתו של כב' הנשיא לפיה ראוי במקרה דנן לקבוע כי דבק קלון במעשי המשיב.

ערן קוטון, שופט

השופט אברהם אליקים, סגן נשיא:

אני מצטרף לכל האמור בחוות דעתו של חברי לענין עונש המאסר, העונש הראוי במקרה זה הוא עונש של מאסר בפועל במצטבר לעונש המאסר המותנה אותו יש להפעיל, מקובלת עליי עמדת חברי כי בנסיבותיו של תיק זה ובהתחשב בכלל כי ערכאת הערעור לא ממצה את הדין עם נאשם, ניתן להסתפק במקרה זה בנשיאה במאסר בעבודות שירות.

נותרה להכרעה שאלת הקלון ואזכיר כי "תכליתה של ההכרעה בשאלת הקלון היא בדיקת כשרותו המוסרית של אדם למלא תפקידים בעלי השלכות ציבוריות. היא נועדה לאפשר את ניפוי של זה אשר לוקה מבחינה ערכית מבין המועמדים לאותם תפקידים, וזאת כדי להבטיח את האמון במערכת הציבורית ובשלטון החוק" (בג"ץ 5699/07 פלונית נ' היועץ המשפטי לממשלה, בפסקה 36 (26.02.2008)).

חשוב להבהיר כי הקביעה כי הרשעה בעבירה מסוימת מצדיקה הטלת קלון, אינה עונש אלא מציבה סטנדרטים של התנהגות מוסרית שהחריגה מהם מצדיקה הפסקת כהונתו של נבחר ציבור.

ואם נחدد, השאלה העומדת להכרעה היא האם ראוי מבחינה ערכית ומוסרית להטיל קלון על ראש עיר הנוהג ברחובות עירו כשהוא נפסל מלנהוג (חודשיים לפני כן, בשל נהיגה במהירות 182 קמ"ש) וכאשר נהיגתו היא ללא ביטוח על כל המשתמע מכך במקרה ותגרם פגיעה בגופו של המערער או מי מעוברי האורח.

המחוקק בחר שלא להגדיר את מושג הקלון ולהותירו עמום כך שתוכנו נקבע בהתאם לנסיבותיו הספציפיות של כל מקרה ומקרה ולעניין זה הבהיר בית המשפט העליון בבג"ץ 251/88 עודה נגד ראש מועצת ג'לג'וליה (20.2.1989):

"עבירה שיש עימה קלון היא עבירה שמתוך נסיבות ביצועה עולה המסקנה, כי בהתנהגותו גילה איש הציבור רמה מוסרית כה נמוכה, עד כי אין הוא ראוי עוד לשאת במשרתו הציבורית".

פרקליט המדינה פרסם ביום 10.11.2016 הנחייה כדי להתוות את מדיניות התביעה ביחס לעתירת התביעה להטיל קלון בגין הרשעה בעבירות תעבורה (הנחייה 9.17) ובין השאר נקבע כי לאחר שהתובע נתן דעתו למידת הסטייה מהתנהגות נורמטיבית/מוסרית, למידת הרלוונטיות של הפגם לסוג התפקיד ולהשלכת המעשה על מידת כושרו לשמש בתפקידו, ניתן לדרוש הטלת קלון גם בגין עבירת תעבורה חמורה כגון: "נהיגה בזמן פסילה ובפרט נהיגה חוזרת ונשנית כאמור".

אקדים ואבהיר כי לא מקובלת עליי ההבחנה שעושים הסנגורים בין עבירה פלילית לעבירת תעבורה, עבירת תעבורה היא עבירה פלילית לכל דבר ועניין, מוגש בגינה כתב אישום ולמי שמבצע עבירת תעבורה מצפה סנקציה עונשית שיכולה להיות גם שלילת חירות. אין להקל ראש בביצוע עבירות תעבורה והנזקים שנגרמים בגין לנפש לגוף ולרכוש מצדיקים התייחסות ערכית גם בשאלת הקלון.

למערער יש לייחס ביצוע שתי עבירות תעבורה חמורות בפער זמנים קצר, נסיעה במהירות 182 קמ"ש שהיא התנהגות מסכנת חיים ונהיגה בזמן פסילה וללא ביטוח לעיני תושבי עירו, וכל זאת תוך הפרת צו שיפוטי בצורה בוטה, הצו בו נפסל מלנהוג. התנהגות זו היא התנהגות פסולה המצביעה על רמה מוסרית נמוכה ומבחינה עקרונית במקרים המתאימים מצדיקה הטלת קלון.

באשר להפרת צווים שיפוטיים ראו בג"ץ 6614/13 **חמוד נגד יו"ר ועדת הבחירות המרכזית** (14.10.2013). באותו מקרה הורשע ראש הרשות באי קיום צווים שיפוטיים בנושא התכנון והבניה למשך תקופה ארוכה וכך נקבע בין השאר:

"בית המשפט איפוא נדרש להתבונן על נסיבות המקרה שבא בפניו ממבט רחב- נורמטיבי, כשלנגד עיניו הקפדה על ניקיונו של השירות הציבורי...המבקש לשמש נבחר ציבור אינו יכול להקל ראש בצווים שיפוטיים. על הציות לחוק ולהוראות בתי המשפט להיות לעמוד האש שלאורו יפסע כל הרואה עצמו מבקש להיבחר לתפקיד ציבורי".

הנחיית פרקליט המדינה 9.17 קובעת בסעיף 12 כי **"עתירה להטלת קלון אגב הרשעה בעבירות תעבורה מחייבת קבלת אישור פרקליט מחוז"**. ב"כ המשיב בטיעוניה לפנינו בקשה לדחות את בקשת המערער להטיל קלון מעצם העובדה כי לא הוצג בפני בית משפט קמא אישור של פרקליט המחוז.

לאחר הדיון הגישה ב"כ המערער הודעת הבהרה ולפיה נדרש רק אישור עקרוני שלא חייב להיות בכתב וכי **"יחידת התביעות, כמתבקש פנתה בחודש ינואר 2018 לפרקליטות ורק לאחר קבלת אישור פרקליט המחוז ועל דעת פרקליט המדינה, הצהירה בעל פה בבית משפט קמא כי בכוונתה לעתור לקלון"**.

עיון בפרוטוקול ישיבת 17.1.2018 שהתנהל בפני בית משפט קמא לא מתיישב עם תוכנה של הודעת ההבהרה, באותה ישיבה נאמר כך:

"ב"כ המאשימה:

בנוכחות הנאשם אני מודיעה כי יש בכוונת המאשימה לעתור להטלת קלון במסגרת שלב הטיעונים לעונש וכן כי עמדתנו העונשית הינה למאסר בפועל.

אנו מתנגדים להגשת תסקיר מבחן. שוחחנו עם פרקליטות המחוז, **טרם ביקשנו אישור**, זו כוונתנו בשלב הטיעונים לעונש" (ההדגשה שלי, א.א) והיא שבה ומודיעה בהמשך לאותו דיון כי נכון לאותו מועד אין אישור מפרקליט המחוז.

הישיבה הבאה התקיימה ביום 22.7.18 מבלי שנטען כי יש אישור כאמור.

לטעמי אישור פרקליט המחוז בנושא כה מהותי שלו השלכות משמעותיות ציבוריות ואישיות, אישור פרקליט מחוז חייב להיות מתועד בכתב, וחייבת המאשימה לציין זאת במפורש עובר לבקשה להטלת קלון, תנאי מהותי זה לא התקיים ולכן מקובלת עליי עמדת הסנגורים ולפיה יש לדחות הערעור בשאלה זו.

בהתחשב בכל האמור לעיל ובהסכמתי כי המערער ישא בעונש של 5 חודשי מאסר בפועל (בדרך של עבודות שירות) אציע לחברי להסתפק בכך ולא לקבוע קביעה נוספת מעבר לכך.

[אין בקביעה זו כדי להביע עמדה באשר לאמור בסעיף 7(ב) לחוק הרשויות המקומיות (בחירות) התשכ"ה-1965].

אברהם אליקים, סגן נשיא

הנשיא רון שפירא, [אב"ד]:

אני מצטרף לתוצאה אליה הגיעו חברי לעניין רכיב המאסר המותנה שיופעל והמאסר שייגזר במצטבר. דעתי היא שיש לקבוע, בנוסף, כי במעשיו של המשיב דבק קלון. אציין כי ער אני לעובדה שבבית משפט קמא לא הוצג, ככל הנראה, אישור פרקליט מחוז להעלאת הטעון בדבר הקלון שבעבירה. מבלי שארחיב בדיון בנוגע למעמד הנחית פרקליט המדינה שאינה חלק מהוראות חוק, סבור אני כי פגם זה אינו מונע את העלאת הטענה במסגרת הליכי ערעור, או בפניה לבית משפט לקבוע קלון לאחר שניתן פסק דין סופי, כמו גם הליכים המתנהלים ברשות המינהלית מחוץ לכותלי בית המשפט.

אקדים ואומר שהגם שהמרשם הפלילי של עבירות תעבורה מתנהל בנפרד מהמרשם הפלילי על כלל העבירות סבור אני כי יש לראות בעבירות תעבורה, ובמיוחד אלו שיש בהן יסוד עובדתי ונפשי שבבסיסו זהה לעבירות פליליות מובהקות, כעבירה פלילית לכל דבר ועניין. לעניין זה, אינני רואה עילה לאבחן ולבדל את העבירה של נהיגה בזמן פסילה מעבירה אחרת שבבסיסה הפרת צו שיפוטי. ראו למשל: סעיף 287 לחוק העונשין תשל"ז - 1971 (הפרת הוראה חוקית); סעיף 246 לחוק התכנון והבניה תשכ"ח - 1968 (עבירה של אי קיום צו שיפוטי). בשתי הוראות חוק אלו קובע החוק כי הפרת הוראה של בית משפט מהווה עבירה פלילית. אינני רואה עילה לבדל את עבירת הנהיגה בפסילה ולהגדירה כעבירה שאין בה תיוג פלילי. על אלו אוסיף גם את העבירה שבסעיף 71(ד) לחוק העונשין תשל"ז - 1977 שעניינו בהפרת צו לביצוע עבודות של"צ. החוק מורה כי במקרה מסוג זה יורשע אדם ותבוטל ההחלטה שלא להרשיעו, ובכפוף לנסיבות המפורטות בסעיף ייגזר דינו. כל אלו מצביעים על החומרה שבביצוע עבירה של הפרת צו שניתן ע"י בית משפט ואין עילה להחריג את תחום התעבורה ממדיניות החוק.

למדיניות זו של ראית העבירה בה הורשע הנאשם כעבירה פלילית לכל דבר ועניין יש גם תכלית חברתית. מספר הנפגעים בנפש, בגוף וברכוש מביצוע עבירות תעבורה עולה על מספרם של כל נפגעי יתר העבירות (וגם על מספרם של כל נפגעי מערכות ישראל ופעולות האיבה). כפועל יוצא מכך אין כל סיבה שלא לתייג את מי שביצע עבירת תעבורה ביוזעין ובכוונה תחילה, להבדיל אולי מביצוע עבירה שביסודה עבירת רשלנות, כעברין פלילי לכל דבר ועניין.

בהתאם, אינני רואה גם כל עילה מדוע לא יופעל עונש המאסר המותנה שנגזר על המשיב, כמצוות החוק, ומדוע לא ייגזר על המשיב עונש של מאסר, שירוצה במצטבר לעונש המאסר המותנה שהופעל. כל זאת בהתאם להוראות החוק והפסיקה. מוכן אני להצטרף לעמדת חברי כי בנסיבות העניין, כפי שפורטו לעיל, וכחריג לחומרת העבירה, ניתן להסתפק בגזירת עונשים מצטברים שניתן לרצות בעבודות שירות.

בכל הנוגע לסוגית הקלון: לגישתי עבירה של הפרת צו שיפוטי, לרבות עבירה של נהיגה בזמן פסילה, היא עבירה שהקלון מובנה בה וחלק בלתי נפרד מהמעשה. הדבר נכון במיוחד כאשר העומד לדין הוא איש ציבור ונבחר ציבור. כבר נפסק כי מהותו של "הקלון" צריכה להיגזר מדרשותיה של חברה נאורה באשר לנושאי משרת ציבוריות [בג"צ 251/88 ווג'יה עודה נ' טלאל ראבי ראש המועצה המקומית ג'לג'וליה, פ"ד מב(4) 837]. נקודת החיתוך בין העבירות השונות והגדרת הקלון נעשית על-פי אמת מידה שהיא במהותה מוסרית [בג"צ 184/73 חודיפי נ' עמר ואח', פ"ד כז (2) 746, 750]. מרכז הכובד של ההכרעה בסוגית הטלת הקלון אינו טמון ביסודות הפורמאליים של העבירה אלא בנסיבות בהן נעברה העבירה [בג"צ 178/81 ג'אפר נ' עודה ואח', פ"ד לו (1) 40; ר' גביון, "עבירה שיש עמה קלון כפוסל לכהונה ציבורית" משפטים א (תשכ"ט) 168, 176]. המושג ה"קלון" בדיון משקף התייחסות ערכית-מוסרית המצביעה על דופי מוסרי חמור הנלווה למעשה, בהקשרם של הדברים והמעשים [על"ע 11744/04 עו"ד מאיר זיו נ' ועד מחוזי של לשכת עורכי הדין, (8.8.05); עש"מ 4123/95 אור נ' מדינת ישראל, פד"י מט(5) 184, 189; בג"צ 5853/07 אמונה תנועת האישה הדתית לאומית ואח' נ' ראש הממשלה מר אהוד אולמרט ואח', פ"ד סב(3) 445].

תפקיד ציבורי רם אינו יכול לשמש מגן מפני הרשעה והטלת קלון. אדם הנבחר על ידי הציבור והממלא תפקיד ציבורי לוקח על עצמו את התחייבות לנהוג, בראש ובראשונה בעצמו, בהקפדה יתרה. משכשל וביצוע ביוזעין ובכוונה עבירה, הרי שכלפיו יש במעשה כפל חומרה בהיבט הציבורי והמוסרי, גם אם אין בכך כפל חומרה בהיבט המשפטי/הפלילי הצר. כפל חומרה זה מוביל אל המסקנה כי במעשה מסוג זה שביצע המשיב, בנסיבות שביצע את העבירה, דבק הקלון. יפים לעניין זה הדברים שנאמרו בבג"צ 6614/13 חמוד נגד יו"ר ועדת הבחירות המרכזית (14.10.2013) ושצוטטו בפסק דינו של חברי, סגן הנשיא השופט אליקים [ראו עוד: עפ"א (חי') 20258-02-17 מדינת ישראל נ' משיח עמר (3.5.2017) והאסמכתאות שם]. הימנעות מהקביעה כי במעשה עבירה דבק קלון בהנמקה כי אדם הוא ממלא תפקיד ציבורי או עומד ערב בחירה לתפקיד סותרת את התכלית הציבורית שבקביעת הקלון שהיא, בין היתר, הגנה על השירות הציבורי מפני ביצוע עבירות במסגרתו וע"י נבחר ציבור וממלאי תפקידים בכירים.

אשר על כן, ובנסיבות המקרה, סבור אני כי במעשיו של המשיב דבק הקלון.

רון שפירא, נשיא
[אב"ד]

הוחלט פה אחד לקבל את הערעור ולהורות כדלקמן:

עונש המאסר המותנה שנגזר על המשיב בתיק 5839-03-17 שמשכו שלושה (3) חודשים יופעל.

בגין העבירות שבהם הורשע המשיב בתיק פל"א 12805-12-17 יגזר על המשיב עונש של שני (2) חודשי מאסר.

עונש המאסר המותנה שהופעל ירוצה במצטבר לעונש המאסר שנגזר. סה"כ ירצה המשיב חמישה (5) חודשי מאסר.

בנוסף נגזר על המשיב מאסר על תנאי למשך ששה (6) חודשים והתנאי הוא שהמשיב לא יעבור במשך שלוש שנים עבירה של נהיגה בזמן פסילה ויורשע בגינה.

יתר חלקי גזר הדין שהוטל בבית ממשפט קמא יעמדו בעינם למעט צו השל"צ אשר יבוטל.

בהתאם להחלטת בית המשפט נבחנה אפשרות העסקת המשיב בעבודות שירות. הממונה על עבודות שירות הגיש חוות דעת וקבע כי ניתן לאפשר למשיב לרצות את עונש המאסר בעבודות שירות. עוד הציע הממונה על עבודות השירות כי המשיב ירצה את מאסרו בעבודות שירות במועצת הפועלים בכרמיאל. כפי שצוין בפתח פסק דינו, לצדדים ניתנה הזכות לטעון לעניין המלצת הממונה על עבודות השירות והצדדים בחרו שלא לממש את זכותם לטעון. בהתאם, אנו מורים כי המשיב ירצה את עבודות השירות בהתאם למפורט בחוות דעתו של הממונה על עבודות השירות. המשיב יתייצב לריצוי עבודות השירות ביום 6.12.18 עד השעה 9:00 במפקדת עבודות השירות, בימ"ר עמקים המצוי במתחם תחנת משטרת טבריה בכתובת דרך הציונות 14 טבריה. טלפונים: 04-6728405, 04-6728421, 08-9775099.

הודע למשיב כי אם יפר את הוראות הממונה על עבודות השירות ו/או מי מטעמו וכן אם יבצע עבירה נוספת בתקופת ריצוי עבודות השירות כי אז ניתן יהיה לשקול את הפקעת עבודות השירות באופן שבו יהיה על המשיב לרצות את יתרת מאסרו במתקן כליאה.

בכל הנוגע לסוגיית הקלון: הוחלט ברוב דעות הנשיא שפירא והשופט קוטון כי במקרה זה יש לקבוע כי במעשיו של המשיב דבק הקלון. סגן הנשיא השופט אליקים קבע גם הוא כי התנהגות זו של המשיב היא התנהגות פסולה המצביעה על רמה מוסרית נמוכה ומבחינה עקרונית, במקרים המתאימים, מצדיקה הטלת קלון. עם זאת קבע השופט אליקים, בדעת מיעוט, כי בנסיבות ההתדיינות כפי שהתנהלה בבית משפט קמא אין מקום, במקרה זה, להטיל על המשיב קלון.

המזכירות תשלח עותק מפסק הדין לממונה על עבודות השירות וכן לשירות המבחן לעניין ביטול צו השל"צ.

ניתן היום, ט"ז חשוון תשע"ט, 25 אוקטובר 2018, במעמד המשיב וב"כ הצדדים.

ערן קוטון, שופט

אברהם אליקים, סגן
נשיא

רון שפירא, נשיא
[אב"ד]